

מי שאחזו פרק שביעי גימין

סמ.

לעזי רש"י

לברוקסי חולי שבעין שקורין טייל"א: **דשז חומרי** מנומר שבעז גוונין מחמת זקנה: **ונייבשיה בטולא**. כלומר שלא מחמת שמש: **תריסי מנתא כוחלא וחדא מנתא מיניה**. שני חלקים כחול וחלק אחד ממונו: **תלתא מנהלי**. מכחול הוא כנף עוף או קף רחב דק של עץ שנוטל צו הכחול ונותן בעין: **תלתא מנהלי** שלשה פעמים: **לימלי**. ישים בעינו: **דאי לא**. מיוחדר דלא לימלי טפי פקע עיניה: **לשברירי דליליא**. סגורים הזאות על האדם בזילה: **שודרא ברקא**. חבל של שיער בהמה ושל זנב סוס ופרה: **וניסר חדא כרעא מיניה וחדא כרעא מכלנא**. יקשור אחד מרגליו ורגל הכלב בשני ראשי החבל: **ונטרפו ינוקא חספא אנתריה**. יקשקשו מניקות שברי חרסים אחריו: **ויאמרו**. לחש זה: **אסא כלנא אכסא סרגול** וכן כלב שוטח מרגול: **אומלי**. חמיכות שער: **ונשכניה ניהליה**. בני הזמים להך אומלי צניורא דדשא: **קלקי**. אשפות: **ליפשוט**. יתיר הקשר מרגול: **צצסיא דעיניה**. צצצת עינו: **סומקי**. טחולים: **אחספא דאומנא**. כלי חרס מנוול שמקיזין לתוכו דם: **נימא ליה עירא**. לפתחתה הז לי ואיכול: **פפי שילא כו**. לחש הוא: **טעס דלי כמי כסף**. לחש הוא: **אשלא דפריא**. חבל של מיטה: **וקוטרסא**. יייר של מוכין: **ומויקא**. קרו"ג: **וסומקא דלונבא**. דבר אדום הגדל בלוב: **ונגדיל פסילתא**. לשון גדילי"ס. יעשה פתילה מן הזמר: **ולטמש חללא**. ישרה בזמון: **וניגדיל**. יגלגלו באפר ודבק האפר צו: **ונשוו עליה**. דרך מרוב: **סריד**. מדבק הקש צדס: **גילא**. אישטרי"ס: **כיון**. דדמא דכדלא שיהא תלויה למטה מן הריאה עולה למעלה ונפיק דרך הפה: **אימר אסתוהי אסתא**. כולה כדלא ולא נשמיר הימנה כלום ונפל לריאה דרך קנה הכבד שמחובר לקנה של ריאה: **כוני**. מלא אגרופ: **פירמא דסילקא**. קניצת תרדים מלינדור"א: **פרידא**. מין עשב וי"א מלייר"ש: **וכנגדן**. כשיעור כל אלו: **כנסא פטירסא**. אנטרי"ל של בהמה שהיתה פטר רחס לאמה: **לכנא**. חולי השניים הפנימיים: **סומא יחידא**. ראש שוס שלא היה צו אלא ללע אחד: **ונמרסיה**. ישחקנו: **אטופרא דאליונא**. על כפורן של צוהן יד: **ונודרר לשעריה**. שלא יגע אותו שוס צצצרו: **דקשי לחיורא**. צרעת: **לחיני**. אצבעות הגדלים

לברוקתי. הכא משמע דיש לה רפואה וכן צפ' המולי"א יין (שבת 77 ע"ג). נמי קאמר שכן כחולין לברוקתי וקשה דצנכורות (77 ל"ג): **חשיב ליה גבי מומין הקצוין ואומר רבינו יצחק דכל מה שאינו עובר מאליו או ע"י רפואה קלה חשיב מוס קצוע אי נמי רפואה דהכא ודהמולי"א היינו בתחילת החולי אצל צסוף החולי אין לו רפואה: **לכבא**. שניים^א כדפי' צקונטרס כאן ולא כמו שפירש בעלמא (ע"ז 77 ע"ג) דהיינו חניכיים^ב מדאמרין צערי פסמים (77 ק"ג) לא תעקר ככל וכן צמולין (77 נ"ט): נמור ככי ושיני דגברי וזה לא שייך לומר צנחייס^ג:
37**

וליתביניה ניהליה בצניורא דדשא וניכליניה^א בקלקולי דמתא בתר הכי לפשוט שודרא ברקא ונימרו הכי שברירי דפלוני בר פלוניתא שבקיניהו לפלוני בר פלוניתא^א וליחרו לכלבא בבביתא דעיניה לשברירי דיממא ליתי שבעה סומקי מגווא דחיותא ונישונינהו אחספא דאומנא וליתוב איהו מגואי ואיניש אחרניא מאבראי ונימא ליה עירא הב לי דאיכול ונימא ליה האך פתיחא סב איכול ובתר דאכיל ליתבריה לחספא דאי לא הדרי עילויה לדמא דאתי מנחירא ליתי גברא כהן דשומיה לוי וליכתוב ליה לוי למפרע ואי לא ליתי איניש מעלמא וניכתוב ליה אנא פפי שילא בר סומקי למפרע ואי לא ניכתוב ליה הכי טעם דלי כמי כסף טעם דלי כמי פגם ואי לא ליתי עיקרא דאספסתא ואשלא דפורי"א עתיקא וקורטסא ומוריקי וסומקא דלוליא ונקליניהו בהדי הדרי וליתי גבא דעמרא וניגדול תרתי פתילתא ולטמיש בחלא וניגדבל בקיטמא הדין וניתוב בנחיריה ואי לא ליחוי אמת המים דאזלת ממזרח כלפי מערב ונפסע וניקום חד כרעא להאי גיסא וחד כרעא להאי גיסא ונישקול מינא בידיה דימינא מתותי כרעא דשמאליה ובידיה דשמאלא מתותי כרעא דימיניה וניגדול תרתי פתילתא דעמרא וניטמיש במינא וניתוב בנחיריה ואי לא ליתוב תותי מרובא ונייתו מיא ולישרו עליה ולימרו כי היכי דפסקי הני מיא ליפסוק דמיה דפלניא בר פלניא לדמא דאתי מפומא בדקינן ליה בגילא דחיטתא אי סריך מריאה קאתי ואית ליה תקנתא ואי לא מכבדא קאתי ולית ליה תקנתא אמר ליה רב^א אמי לרב אשי והאנן איפכא תנן^ב נישל הכבד ולא נשתיר הימנה כלום הריאה שניקבה או שחכרה אמר ליה כיון דמפומיה קאתי אימר איתמוחי איתמח אמר מר אי מריאה קאתי אית ליה תקנתא מאי תקנתיה ליתי שבעה^ב כוני מפירמא דסילקא ושבעה כוני פירמא דכרתי וחמשה כוני פרידא ותלתא כוני דמלפחי וכונא דכמונא וכונא דחבלי וכנגדן כנתא פטירתא וליבשיל וליכול ולישתי אבתריה שיכרא הריפא דטבת לכבא אמר רבה בר רב הונא ליתי תומא יחידאה ונימרסיה במישחא ומילחא ונתביה אטופרא דאליונא דההוא גיסא דכייב ליה ונהדר ליה דגנפא דלישא וניזדהר לבישריה דקשי לחיורא לחינכי אמר רבי יוחנן^א חומתי כו ממרו ועיקרא דחומתי עדיף מממרו ונינקוט בפומיה הני לאוקומי לבשולי ליתי פארי דריש נפי"א ומלפחי בעפרייהו ושובלילתא וחומרתא דכשותא ונינקוט כאמגווא בפומיה לאיפתוחי לינפח ליה חבריה תחלי חיותא בגילא דחיטתא לאסוקי ליתי עפרא מטולא דבית הכסא וניגבול בדובשא וניכול דמעלי ליה^ב לברסם ליתי כי פיסתקא דנישדור וכי אמגווא דחלבניתא דובשניתא ומלי תרוודא דובשא חיורא ומלי נטלא בת מחווא חמרא נקידא ונישלוקיניהו בהדי הדרי וכי בשיל נשדור בשיל ליה כוליה ואי לא ליתי רביעתא דחלבא דעיוא חיותתי ונימייפיה

עלי של חמוס פילטר"ו טוב לרפואה זו כמין עשב שקורין ממרו צלשון ארמי: **ועיקרא דחומתי**: עדיף. לרפואה מממרו. ממרו צדמוני' לשון מורי: **הני**. חומתי וממרו: **לאוקומי**. החולי שלא ינפח יותר מדאי: **לכשולי**. האצבעות שתקצן להם שלהן לתוכן שמהא יולאה כשיצקעו אותו: **פארי דריש נפיא**. סובים גדולים שפנין למעלה צנפה כשמרקדין: **וטלפחי צעפרייהו**. עדשים עם עפר שנתלשו בהן: **ושכלוניה**. חלתן פינגור"י: **וחומרסא דכשותא**. פרח שצכשות הומלו"ן: **כאמגווא**. כשיעור אגוז: **לפתוחי**. האצבעות של אשטרנגיליו"ן שיצקעו ותלא הליחה: **לינפח ליה**. צגרונו: **גגילא דחיתסא**. שהוא חלול ויכניס זרע השחלים לתוכו צראשו אחד ויכניסנו בתוך פיו של חולה עד הצליעה וינפח חצירו צראש האחר וילאו השחלים ויפלו ויחמו על החולי: **לאסוקי**. להעלות בשר לרפאות הציקוע: **מטולא דביס הכסא**. מתחת כל אצנים המסודרות לבית הכסא צבדות ומתוקנות כעין מושב: **לברסם**. חולי שקורין צורי"ר והוא צא מן הראש דרך החוטם: **כי פיסתקא דנשדור**. כשיעור גלג"ט של ארז מסם נשדור שקורין אמנויק"א: **חלצניסא דובשניתא**. חלצנה מתוקה שקורין גלמ"א: **סרוודא**. כף. **נטלא**. כלי מחוק רביעית: **חמרא נקידא**. יין ללול יפה שאינו אדום: **וכי בשיל נשדור בשיל כוליה**. זה סימן יהיה לך לכשישאל הנשדור צידוע ששאר סמנין מצושלין לפי שהוא קשה: ונטייפיה

מוסף תוספות

א. האחרונים הוסיפו המאכל. מוס' מולין טו: ד"ה מתור. ב. מקום מושב השניים. מוס' ע"ז ע. ח. ד"ה כפי. ג. שאותן אין דרכן ליפול. מוס' מולין טז.

טייל"א [מיל"א]. קרום בעין הפוגע בראיה. קרו"ג כרובס. אישטרי"ס [אישטרי"ס]. קש. מצינדור"א [מינצירור"א]. סלק קצין. מדיייר"ש [מדייר"ש]. עץ. דוברבן הבר. אינטרי"ל. שומן המעיים. גלג"ט [גלג"ן]. בלוט. אישטרגיליו"ן [אישטרגיליו"ן]. דלקת שקדים. פילטר"י [פילטר"א]. בן-חרצית (צמח). בדמוני"א [בלדימוני"א]. שוקר האלפים. פינגור"י. חילבה (גרגרית יוונית, צמח המשימש לחבלן). הומלו"ן. כשות. אישטרגיליו"ן [אישטרגיליו"ן]. דלקת-שקדים. צורי"ר [צורי"ר]. גולת חרפה. אמנויק"א [אמנויק"א]. כלוריד, אמניה. גלמ"א. חלכנה.

ונטייפיה אסתה קלחי דכרנא. יטיפנו על שלשה קלחי כרוז ככלי: ונכחיה בגווא דמרמיהן. יגיס את הקדירה בקיסס של עץ ששמו מרמיהן: נפקא דלנא חיורא. זאה של כלז לכן: ונגבל זנטפא. כרי: וכמה דאפשר. לו זרפואה אחרת או להחאפק זמוליו: ניקפא לא ניכול. לא יאכל זואת הכלבים:

זניסא. דג: ונטוייה זנורא דזי נפחא. יללנו זנחלים שלפני הנפח: מיא דזי נפחא. אומס שמכזה זנן את הזרול: ליפסח הזיסא דחמרא לשמיה. יקנה חזית של יין לשתיתו כלומר ישמה יין טוב ממיד הרבה: לא אסי קמי דמר. לשאל רפואה שהיין רפואה לו: לרשחשא. מחמוניות: אוקויא.

דמפרק. מנתק אכריו: לגירא. חולי שקורין אשפונטי"א: גירא דלניסא. עץ של לילית. אכן שעשויה כחך ונופלת עם הזרד: ונפסיה. העוקן למטה וזית יד למעלה: ונודהר מגילויא. שיהו זמקוס שאין נחש מזוי: אנפסא. זהו רביעית וכן שם הכלי: למורסא. קלו"ג: אהלל סלנא. יא אהללות. אדום כמין תולעת שני: לפירחא דליצא. שלבו פורח פשמיי"ר זלע"ו: זנושייפא. חלות: ונטריניו זכמכא. ישרה אומס זכותח טרכנריי"ר זלע"ו: דלא עבר עליה ארבעין יומין. שנעשה הכותח: מרקא. מזוג זמיס הרבה: דפרח ליציה. שדזרים חלשים הן כל אלו ומתישין כמו של דום: ליוקרא דליצא. שלבו כזד עליו: לזרחא דליצא. כאב הלז: נינא. מינט"א: מהני דידן. פילפלן שלבו: לנירלא. תולעים שזמעים: אטרפא דערפא. עלה של עץ ארע שקורין לורי"ר ופריו קורין זיי"ש: זינורא דנגנילא. זרע אורוג"א: ונזיירה זשיססג. יקשרנו זחמית זגד של זמר גפן: וניזיהר זמנינא. זהר שלא יזלע את גריגרי הזרע: למעינייה. למיעיו: למיסר. לעזור את השלשול: סיסין. פוליאור"ל: למשרי. לשלש אדם עזור: וסימניך. שלח מחליף לשמות לח לשלש ויבש לעזור: אינא. שם עשב וכסהו לח סוכרין זו נהרות קך הלח סותס: לטחלא. שטחול שלו נפוח וגדול מחמת חולי: שז זיני דמיא. שבע עלוקות של מים זלע"ו שזוא"ש: ליפרסא דלא איפסח. עו שלא ילדה: וניקו להדיה. יעמוד כנגדו: ואי לא. אי ליכא תנורא: ניטטייה. להווא טחלא: זיני אורבי. יטיח אותו זכותל וידבק זין שורות הכותל ויבש שם: ולימח הכי. כי היכי דיבש האי טחלא כו: ליצקי שכבא. יטרח עד שידע היכן יש מת שמת זשזח: ליצקי. לשון זקיחות: ונשקליה לידיה. לשכבא: וניסיב להדיה טחלא. דחולה:

וניטייפיה אתלת קלחי כרבא וניבחשיה בגווא דמרמהין וכי בשיל גווא⁶ במרמהין בשיל ליה כוליה ואי לא ליתי נפקי דכלבא חיורא וניגבול בזמפא וכמה דאפשר נפקא לא ניכול דמפריק לגירא ליתי גירא דליליתא וניכביה ונשדי מיא עלויה ונשתי ואי לא ליתי ממיא דאישתי מינייהו כלבא בליליא וניזדהר מגילויא לגילויא⁷ אנפקא דחמרא חייא למורסא אנפקא דחמרא באהלא⁸ תולאנא לפירחא דליבא ליתי תלת ברושייאתא דשערי ונשמרינהו בכמכא דלא עבר עלויה ארבעין יומין וניכול ונשתי אבתרייהו חמרא מרקא א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא וכל שכן דפרח ליביה אמר ליה אנא ליוקרא דליבא אמרי לפירחא דליבא ליתי תלת ברושייאתא דחיטי ונישמרינהו בדובשא וניכול ונשתי אבתרייהו חמרא חייא לצרחא דליבא⁹ ליתי תלת¹⁰ ביעי ניניא וביעתא דכמונא וביעתא דשומשימי ולכול לכאב מעי ליתי תלת מאה פלפלי אריכתא וכל יומי נשתי מאה מינייהו בחמרא רבין דמן נרש עבר לה לברתיה דרב אשי מאה וחמשין מהני דידן ואתסיא לכירצא אנפקא דחמרא באטרפא דעראה לכירצא חיורא ליתי זינורא גלגילא וניציירה בזשיכתג וניתייריה במיאי¹¹ ונשתיה ונודהר מבינתא דאי לא מנקבא לה למעינייה למיסר סיסין רטיבא במיאי¹² למישרא יבישתא במיאי וסימנד איצא רטיבא דסכר נהרא למחלא ליתי שב ביני דמיא ונייבשינהו בטולא וכל יומא נישתי תרתו ותלתא בחמרא ואי לא ליתי מחלא דציפרתא דלא איפתח ונמחיא בתנורא ונוקי להדיה ונימא כי היכי דיבש האי מחלא נייבש מחלא דפלוני בר פלוניתא ואי לא ניטחיה ביני אורבי דביתא חדתא ונימא הכי ואי לא¹³ ליבקי שכבא דשכיב בשבתא ונישקליה לידיה ונותבה אטחליה ונימא כי היכי דיבש האי ידא נייבש מחלא דפלוני בר פלוניתא ואי לא ניתי בינתא וניטווייה בי נפחא וניכליה במיאי דבי נפחא ונישתי ממיא דבי נפחא ההיא עיזא דהות שתיא מיא דבי נפחא אישתחית ולא

עשב ששמו קקול"י: אילוא. אלושי"ן: אספרכא. כסף חי: מרסכא. קוילוי"ן והוא מפסולת הכסף מקום שחפרין כסף מן הקרקע ויוצקים אותו ומעלה רימתחא והוא מרמכא: חומרסא דפילון. זוטוי"ן שהנשים תולות זנאריהן של זהב או של כסף ונותן זו שמן שמעורב זו מין זושס ששמו פילון ודומה לעלי גפנים זכמניחא זמ"כ"י שלא יערב קימוס טו) זמר מי גלוצקיא זשמן עלי גפנים זפילון: ושייפא דחמימסא. זואת יוניס לשון מורי זואת זמנגולין: ונינקיט. כל אלו: זשחקי דמנא. שזס קרים זקייטא: וזדעמר גופנא. שזן חמים זסמזא ויזיס זאומו מקוס: לשגרונא. חולי הירכים והקלזוסת שקורין הנק"א: פסיא דמוניני. כלי מלא זיר דגיס קמטיס: ולגנדיה שסין זמני אהא קמטסא. יגללו שזיס פעמים על ירך זה למעלה זקילזוסת שקורין הנק"א: למרסא. אכן הגדילה זגיד ועזרת השמן: ניטופייסא. טיפוס: משחא דנופרא. פסולת של זפת והוא עיטרין: אינורא דכרסי. סחיטת כרישין: חמרא נקידיא. יין נקי: אונא דיוקא. און של נד: חוטא דזחוריסא דשדסיא דומה זמ דמא. חוט של זחורית שטואתו אשה חשודה זת חשודה: אסיסנא יציספא. על סנה יבש: ונעיין זחומרסא דנפקא מיניה. יחא זהיר זאכן היוצאת ממנו לשומרה: דמעלי לנולו זמרי. חולי שקורין טו) פיור"י: גריני. סאין: פופלי גרעיני זמנריס: אטרף אדרת. עלין של עץ ששמו אדר: משיכלי עריבות: ופי שסי. דקיימא לן הרומן זחמין שומה מהס והס רפואה לו זמסכת שזמ (דף מה). ממיא דאדרת. ליסתי זכלל ממיא דסופלי לא ליסתי: דמעקרי. עושין אותו עקר מלהוליד: זוני. מלא יד: משז משארי. משזעת עריבות: זעפרייהו. עפר העולה זשרשיס: ענבי

6) זכמ"י ודפ"ה, דמרמיהן. וכל"ל רש"ש, 5) [ז"י נח: ז"מ פו.], 6) [גי הערוך ערך אהל א תולענא], 7) ס"א ליכול תלת ביעי בישיא בניניא וביעתא וכו', 8) פי כשעור זיער, 9) זכמ"י טספ: מאורגא עד זכמ"י, 10) זכמ"י טספ: סיסין, 11) [פי ענין חופש. ערוך ערך זק ב, 3], 12) פי מאש ומשאה, 13) ס"א ולישדי, 14) זכמ"י זמייסוק, 15) זערוך ערך זמר ד גווא, ופי שם זלמרא זכא (דלעיל) היינו קדמת ששורף אותו זמחון זמנרא גווא הוא קדמת ששורף אותו זמפטיס, 16) זלשון הזרית והאהל. רש"י, יד) וייקנא פרק זכ ב, 17) טו) ז"ל זמנר. רש"י, טו) פי קדמת.

לעזי רש"י

אשפונטי"א [אישפונטי"א]. כאב נוקב. קלו"ג. מרסח. פשמיי"ר. התולף. טרנפרי"ר [טינפרי"ר]. לשרות. מינט"א. מנתח. לורי"ר. דפנה. ביי"ש. גריגריס. פרי הרפנה. אורוג"א. גריגרי (זמח). פוליאור"ל [פוליו"ל]. מנתח (זמח). שנושאי"ש. עלוקות. קקול"י. מלה ארמית. אלווא"ן. אלו. אקל. קוילוי"ן. מרפף (פסולת שנוצרת מוקק כסף). בוטוי"ן. כפתור. הנק"א. ריכיס. פיור"י [פיור"א]. קרחת.

מוסף רש"י

אנפקא. כלי מחוק רביעית (ב"ח פ"ב, 19). בחומרטא. אכן הנמלאת זאלה מממת חולי (בחובות פ"ב).

אישתכח לה מחלא ואי לא ליפתח חביתא דחמרא לשמיה א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי אי אית ליה חביתא דחמרא לא אתי לקמיה דמר אלא מרגל בפת שחרית דמעליא לכולי גופיה לרושחתא ליתי אקיקא ואילווא ואספירכא ומרתכא וחומרטא דפילון ושיאפא דחמימתא ונינקט בשחקי דכיתנא בקיימא ודעמר גופנא בסיתוא ואי לא לישתי שיכרא מרקא לשיגרונא ליתי פתיא דמוניני וניגנדריה שיתין זימני אהא מוטחתיא ושיתין זימני אהא מוטחתיא לצמירתא ניתי תלת ניטופיייתא איצרא דכרתו ותלת ניטופיייתא דחמרא נקידיא ולישדי ליה לאיש באמה ולאשה באותו מקום ואי לא ליתי אונא דיוקא ולתלי ליה לאיש באמה ולאשה בדדין ואי לא ליתי חוטא דזחוריתא דשדתייה דומה בת דומה וליתלי ליה לאיש באמה ולאשה בדדין ואי לא ליתי כינה¹⁴ דוכר ונקבה¹⁵ וליתלי ליה לאיש באמה ולאשה באותו מקום וכי משתין נשתין אסיסנא יבישתא זצינורא דדשא ונעיין בחומרטא דנפק¹⁶ מיניה דמעליא לכולהו צימרא ברא ליתי תלתא גריבי סופלי ותלתא גריבי אטרף אדרא ונישלוקינהו כל חד לחודיה וליתבי בינייהו ולתבינהו בתרתי משיכלי וניתי פתורא ונח עלויה וניקום מעילוי האי ולותיב עילוי האי ומעילוי האי ולותיב עילוי האי עד דניסק ביה הכלא ולסחי¹⁷ מינייהו וכי שתי ממיא דאדרא לישתי ממיא דסופלי לא לישתי משום דמעיקרי צימרא גוונא¹⁸ ליתי שבעה בוני דסילקא משב משארי ונישלוקינהו בעפרייהו וניכול ונישתי אטרף אדרא בשיכרא או ענבי